

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש
פרשת משפטים

הגיליון השבועי לכל יהודי 944

כ"ה בשבט התשס"ה
(4.2.05)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

האם כל ההקרבה הייתה לשווא?

עדיין הדברים נאמרים בזהירות. עדיין הדוברים נבהלים בעצמם ממשמעותם החמורה. אפשר רק לשער מה יקרה אם חלילה תכנית ה'הינתקות' תצא אל הפועל

הנאומים שנישאו בהפגנת-הענק שהתקיימה השבוע לא שיקפו את עומק השבר המתהווה לנגד עינינו. מי שלא הסתפק בקו הרשמי, המכופתר, שנותב מבימת העצרת, אלא שוחח עם האנשים מן השורה והקשיב לרחשי-ליבם — שמע קולות חדשים, שלא נשמעו עד כה מהציבור הזה. השבר הזה צריך להפחיד ולהדאיג את כולנו לא פחות מסכנות ה'הינתקות' וחורבן גושי היישובים.

הציבור הענק של כרבע מיליון יהודים שנאספו אל מול בניין הכנסת מייצג למעשה את חוש-השדרה של המדינה. זה הציבור היחיד כמעט שעדיין חי על-פי אידאלים של אהבת הארץ ומוסר את נפשו למען ביטחונה. ממנו יוצאים החיילים והקצינים המסורים ביותר. זה הציבור היחיד שמוכן לספוג ריות, מטענים ופצצות-מרגמה ולא לאיים בנטישה ובבריחה.

תחושת הנבגדות

הציבור הזה מרגיש עכשיו שכל ההקרבה הייתה לשווא. המדינה אינה מעריכה את מסירותו, ואף רומסת אותו ברגל גסה. האנשים הנאמנים ביותר לארץ-ישראל מסומנים עכשיו כסכנה. הצבא והמשטרה מכינים תכניות שבו את האוייב הערבי מחליפים יהודים חובשי-כיפה. בתי-הכלא שיתרוקנו ממחבלים — שישוחררו במחווה לכנופיית תוניס — אמורים להתמלא קצינים וחיילים שיסרבו להילחם באחיהם.

החלטתו של ראש אכ"א לפגוע בגיעה אנושה בהסדר ארוך-השנים עם ישיבות ההסדר ולמנוע מתלמידיהן את האפשרות לשרת יחד ולקבל את החיזוק הרוחני הנחוץ להם — הייתה אולי הקש ששבר את גב הגמל. יש גבול כמה אפשר להתעלל בציבור הזה ולרמוס אותו. מחליטים החלטה הנוגעת לציפור-נפשו, ומודיעים לו עליה באמצעות התקשורת (אם ראש-הממשלה יכול להודיע על ה'הינתקות' באמצעות עיתון השמאל, גם ראש אכ"א יכול).

הוסיפו לזה את תחושת הנבגדות, כאשר האדם שהיה שותף למפעל ההתיישבות, בשנים שהדבר

היה נוח לו, מחליט עכשיו לחבור לאויבי המרים ביותר ורומס אותו בגסות ובאטימות שאי-אפשר להבינו. צרפו לכך את האכזבה הקשה מרפיסותם של שרים, המתנגדים לתכנית בכל ליבם והיודעים שהיא תמיט עלינו אסון נורא, אך משיקולים אישיים ציניים שותקים או אף מצטרפים למי שהחליף את עורו.

האנשים האלה חשים שאין עוד בשביל מה להתאמץ. בפנים נפולות הם מפטירים שהכול רקוב והכול מושחת. אין אמונה, אין ערכים, אין דרך ואין מצפן. מדינה שמטילה את עצמה לאסון אחר אסון, ובמקום להתעשת ולחזור לדרך-המלך, מוסיפה חטא על פשע ומוקיעה את אחרוני העומדים בפרץ כאויבי העם.

אלה מעט מהקולות שפורצים מהציבור הזה. עדיין הדברים נאמרים בזהירות. עדיין הדוברים נבהלים בעצמם ממשמעותם החמורה. מעטים מעיזים לומר זאת בפה מלא, כפי שעשה אחד מהם, איש-הגות ובעל מעמד, שבראיון עיתונאי בשבוע שעבר השמיע אמירות קשות ביותר על תחושות האכזבה שיש לו מהמדינה כולה.

שום תשובה, שום הסבר

אפשר רק לשער מה יקרה אם חלילה תכנית ה'הינתקות' תצא אל הפועל (היר-לא-תהיה). הדברים שנאמרים עכשיו על-ידי יחידים או בשיחות פרטיות, יהיו נחלת הכלל. השבר בציבור הזה יהיה נורא ואיום כל-כך, עד שאין איש יכול לדעת לאן יולך. הניתוח האומלל אולי יצליח, אבל החולה ימות.

בראשית השבוע נפגש ראש-הממשלה עם אחד מידידיו הוותיקים. הלה ישב מולו ובלב שותת דם התחנן: "מה אתה עושה?! אתה שובר את המפרקת של העם הזה. אתה יוצר קרע שלא יהיה אפשר לאחותו". פניו של ראש-הממשלה נותרו חתומות. שום תשובה, שום הסבר.

אחים יקרים, האם אנחנו קולטים איזה אסון הולך להתחולל כאן? האם נמצא כוח לעצור את טירוף-המערכות?

יש חדש

תפילה וזעקה

גדולי הרבנים והמקובלים יצאו בקריאה לכל קהילות ישראל ובתי-הכנסת ברחבי הארץ והעולם להתכנס ביום שני הקרוב, כ"ה בשבט, לתפילה ולאמירת תהלים. הרבנים מציינים כי "עת צרה היא ליעקב וממנה ייושע", ומבקשים מהציבור להתפלל למען עם-ישראל וארץ-ישראל. ראוי להשתדל לומר בשבת זו, שבת מברכים החדש, את כל ספר התהלים.

"דבר בעתו" חלק ב

הופיע החלק השני של לוח 'דבר בעתו', בעריכת הרב **מרדכי גנוט**. בלוח כל המידע הדרוש לכל יום: השיעורים היומיים, הלכות, מנהגים, זמנים, קורות העיתים, מידע אסטרונומי ועוד. החלק השני מקיף את הזמן הזה, עד ערב פסח. הפצה: **מבחר הספר**, טל' 03-6188161.

אנציקלופדיה לכול

ארגון 'כתר יוסף' קיבל מהרב **רפאל הלפרין** 500 עותקים של **האנציקלופדיה לבית-ישראל**, שתימך לציבור במחיר הקרן, הזאת נוכח המצוקה הכלכלית הגוברת. הארגון כבר עסק בעבר בהפצת ספרים במחירי עלות זולים ביותר, לרווחת הציבור. טל' 03-5773928.

חדש במוזיקה

נועם הפקות מגיש את **השירה הזאת**, אוסף ביצועים מרגשים לשיריו של הרב הילל פלאי, מושרים בפי טובי הזמרים והמקהלות. כמו-כן הופיע **שירי שבת של יעקב זינגבוים**, ובו מבחר שירים ישנים וחדשים. טל' 02-5374144.

זמני השבוע

ירושלים ת"א חיפה באר-שבט אילת ניו-יורק

מיטת השבת	4:40	4:55	4:45	4:59	4:59	4:58
צאת השבת	5:55	5:56	5:55	5:58	5:58	6:00

המולד: יום רביעי, 4 בבוּקֵר, 56 דקות ו-4 חלקים
ראש-חודש אדר-ראשון ביום הרביעי וביום החמישי
פקס: 03-9606169
אינטרנט: www.chabad.org.il
דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
נדפס בדפוס יד-החמישה כפר-חב"ד, טל' 03-9600280
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
נא לשמור על קדושת הגיליון

חס הקב"ה על כבוד הבריות

את דמי הפיצוי ולהעמידם על חמישה.

כבוד האדם

רבן יוחנן בן-זכאי מלמדנו כמה חשוב לשמור על כבוד האדם, עד שגם בעניינו של גנב – "חס המקום על כבודן של בריות". על-פי שורת הדין לא היינו סבורים שראוי להקל כל-כך בעונשו של מי שגנב שה רק מפני ש"נתבזה בו", אבל הקב"ה חס על כבוד הבריות ולכן הקל בעונשו.

הגמרא מספרת: "אמרו עליו על רבי יוחנן בן-זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק". הוא הקפיד כל-כך לברך בשלום כל אדם, אפילו נכרי בשוק, עד שמעולם לא קרה שמישהו הקדימו ובירכו בשלום לפני שהוא כבר בירכו. לכן דווקא הוא רואה במצווה זו את "חס המקום על כבודן של בריות", שהקב"ה מרחם אפילו על הגנב, ומתחשב בבזיון המועט שנגרם לו כאשר נאלץ לשאת את השה על כתפו, כדי להקל בעונשו.

(לקוטי שיחות כרך טז, עמ' 258)

שהעונש הראוי הוא ארבעה, אלא שבגנב שור החמירה התורה, מכיוון "שביטלו ממלאכתו".

עלינו לומר שלרבן יוחנן בן-זכאי לורבי מאיר נקודות-מבט שונות, שמהן נגזרת ההתייחסות המיוחדת של כל אחד ואחד מהם.

חומרת החוטא או כאב הנפגע

רבן יוחנן בן-זכאי דן בחומרת מעשהו של הגנב. הוא סבור שעל מעשה חמור כזה – גנבת שור או שה ומכירתו או שחיתתו – עונשו של הגנב לשלם קנס פי חמישה. עם זה, רבן יוחנן בן-זכאי רואה מקום להקל בעונשו של מי שגנב שה, מכיוון שהגנב כבר נענש במידת-מה – "הואיל ונתבזה בו".

לעומתו, רבי מאיר מעמיד לנגד עיניו את הנגב, ודן בפיצוי הראוי לו על הנזק שנגרם לו. לדעתו, הפיצוי ההולם הוא לשלם לנגב פי ארבעה מעלות הגנבה. עם זה, במקרה של גנבת שור, שבה מתווסף על עצם הגנבה גם נזק של ביטול מלאכה, סבור רבי מאיר שיש להעלות

פרשת משפטים מרבה לעסוק בדיני נזיקין שבין אדם לחברו. בעניינו של גנב התורה קובעת: "כי יגנוב איש שור או שה וטבחו או מכרו, חמישה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה".

מה הסיבה שעל שור משלם הגנב פי חמישה ועל שה פי ארבעה? רש"י מביא שני הסברים: אחד של רבן יוחנן בן-זכאי: "חס המקום על כבודן של בריות, שור שהולך ברגליו ולא נתבזה בו הגנב לנושאו על כתפו – משלם חמישה. שה, שנושאו על כתפו – משלם ארבעה, הואיל ונתבזה בו". הסבר שני של רבי מאיר: "בוא רואה כמה גדול כוחה של מלאכה – שור שביטלו ממלאכתו, משלם חמישה, שה שלא ביטלו ממלאכתו – ארבעה".

חמירים או מקילים

שני ההסברים הללו אינם דומים זה לזה. לפי ההסבר הראשון, העונש הראוי לגנב שטבח ומכר את גנתו הוא חמישה, אלא שהתורה הקלה בעונשו של מי שגנב שה, "הואיל ונתבזה בו". לעומת זאת, רבי מאיר סבור

מן המעייין

נושא השבוע: גמילות-חסדים

אמרת השבוע

גם כשהמצב דחוק

רבי מנחם-מענדל מרימנוב ביקש מעשיר אחד שיתרום סכום כסף לטובת קרן גמילות-החסדים של העיר. השיב העשיר שעכשיו מצבו דחוק, והבטיח שלכשירחיב לו ה' יתרום תרומה נאה.

אמר לו הצדיק: "חז"ל אמרו 'המלווה סלע לעני בשעת דחוק, עליו הכתוב אומר: אז תקרא וה' יענה'. ולכאורה תמוהים הדברים, וכי יש שעה שאינה דחוקה לעני? הלוא העני מחפש בכל עת ובכל שעה עוד כמה פרושות!?"

"אלא פירוש 'בשעת דוחק' הוא כשמצבו של העשיר דחוק. אם גם אז הוא מלווה לעני את מעותיו האחרונות, כי-אז הוא זוכה שעליו אומר הכתוב 'אז תקרא וה' יענה'".

ומעשים במעשה ועבודת הצדקה. יעידו על כך איגרות-הקודש שבספר התניא, שרובן-ככולן בענייני צדקה וצדקת רבי מאיר בעל הנס. מכתבים אלה הם רק חלק קטן מאיגרות-הקודש ששלח לחסידיו בענייני צדקה.

(הרבי הרי"צ מליבאוויטש)

חלק בצדקה

בפיהם של חסידי אדמו"ר הזקן ובני-ביתם היה שגור פתגם זה: בפרנסה שהקב"ה מעניק לנו, מצוי גם חלקך.

(ספר השיחות תש"ג)

חלקו של העני

"אם כסף תלווה" – אם יש לך כסף יותר מכפי צורךך, עד שאתה יכול גם לתת לאחרים, דע כי "את העני עמך" – את חלקו של העני אתה מחזיק אצלך.

(אור החיים)

המטבע הראשון

הרבי הרי"צ מליובאוויטש אמר: מי שאוסף ממון לשם צדקה כלשהי, צריך לתרום את המטבע הראשון.

מלווה אמיתי

"אם כסף תלווה את עמי את העני עמך" (שמות כב,ד). הכסף שמלווה את האדם הוא הכסף של "העני עמך" – הכסף שניתן לצדקה ולהחזקת עניים. וכך אמרו חז"ל (אבות ו,ט): "בשעת פטירתו של אדם אין מלווים לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים".

(רבי יהונתן אייבשיץ)

אם כבר יש כסף

באמת היה טוב לעולם בלא הכסף, שכן אין דבר הפוגם ומשחית כמותו את הבריות, אבל "אם כסף" – מאחר שכבר נוצר הכסף ומוכרחים להשתמש בו, כי-אז "תלווה את עמי" – נצל אותו לדברים טובים, לעשיית צדקה וחסד.

(שפתי כהן)

צדקה מושרשת

ההתעסקות במעשה הצדקה היא דבר קבוע, נטוע ומושרש בין החסידים, החל מאדמו"ר הזקן, שהיה מטיל על חסידיו להיות עושים

בא הרוג ברגליו

הגאון רבי צבי אשכנזי, מחבר שו"ת 'חכם צבי', היה מחמיר גדול מאוד בענייני עגונות. הסיבה להחמרתו היתרה בענייני זה נעוצה במאורע מסעיר.

ר' יעקב, חתנו של אב בית-הדין בוילנה (בעל 'שערי אפרים'), היה תלמיד-חכם מופלג ומתמיד גדול. מבוקר ועד ערב היה יושב ולומד בחברותא עם חברו הטוב, ר' משה, שהיה חתנו של פרנס-העיר וראש-הקהל.

יום אחד הותקפה העיר על-ידי גדוד טורים פראיים. פחד גדול נפל על תושבי וילנה, ועל תושביה היהודים במיוחד. כל 'ביקור' של הטורים ביישוב כלשהו הותיר אחריו שובל גדול של דם יהודי, הרס וחורבן.

פחדם של תושבי וילנה היה מוצדק. לאחר שעזבו הטורים את העיר נודע כי לבד מרכוש רב שבזזו, נעלמו עקבותיהם של האברכים הצעירים ר' יעקב ור' משה. עד מהרה התברר כי השניים אכן נחטפו בידי הטורים.

ר' יעקב ור' משה הובאו בידי חוטפיהם לאזור הררי מרוחק. במקום ההוא התגורר שבת פראי אחר, שגידל עדרי צאן ענקיים. בני השבת נהגו לקנות מידי הטורים את חטופיהם, והיו מטילים עליהם כל מיני עבודות, ובכלל זה רעיית צאנם.

כל בני השבת לבשו בגדים דומים, כדי שייקל עליהם לזהות איש את אחיו. גם את עבדיהם הלבישו בני השבת בגד אחיד, שונה משלהם, כדי שיוכלו לזהותם ממרחק ולשלוט בהם טוב יותר.

ר' יעקב ור' משה נמכרו לשני אדונים, וכל אחד מהם הופקד על עדר צאן. חוקי העבדות של השבת היו נוקשים מאוד. בסוף כל יום התבצעה ספירה של הצאן, ואם מספרם נמצא חסר, שילם על כך העבד בחייו. כך חלפו עליהם כמה שנים.

יום אחד, כשיצאו השניים לראות את צאן אדוניהם, נפגשו ר' יעקב ור' משה במפתיע. פגישתם הייתה נרגשת מאוד והם בכו האחד על כתפי רעהו. הם ידעו כי קלושים מאוד סיכוייהם לחזור ולהיות בני-חורין ולשוב לחיק משפחותיהם. בצר להם ניסו שני החברים לחשב את לוח-השנה היהודי, כדי שידעו את הימים שבהם חלים שבתות, חגים וימי תענית.

שקועים היו בשיחתם ובחישוביהם, עד שר' יעקב לא הרגיש כי כמה

להפוך את השקר

תורת החסידות מסבירה, שהעולם הזה הוא 'עלמא דשקרא' (=עולם השקר), ותכלית עבודת האדם להפוך את שקר העולם לקדושה. כך מוסבר, למשל, שעניינו של המשכן להפוך את השקר ל'קדש' – קרשי המשכן. זאת עושים על-ידי שמשתמשים באותן שיטות שנהוגות בעולם השקר, אבל בכיוון החיובי.

למשל, בעולם השקר מקובלות מוסכמות שונות, הנובעות לא-דווקא מהיגיון, אבל יש בהן כוח רב ואיש לא יעז להפר אותן. לעומת זאת, כשבאים לענייני תורה ומצוות, כאן פתאום שואלים שאלות. צריך להחיל על התורה והמצוות את התפיסה, שאלה דברים מוסכמים ובסיסיים, שאין שואלים עליהם שאלות.

דוגמה נוספת: כשאתה מתקשר לביתו של חברך ואומרים לך שהוא נח – זה קודש-קודשים וברור שאסור להפריע, אבל אם עונים לך שהוא יושב ולומד, אתה מבקש להפריע "רק לרגע". למה? כך קבעו מוסכמות העולם, ששעת השינה והמונחה קודש היא. יהודי נדרש להפוך את המציאות, ולקבוע ששעות התורה והתפילה הן הקדושות ואסור להפריע בהן. וכפי שאמר הרבי מליובאוויטש לאחד מחסידיו, שבשעת הלימוד עליו להרגיש כאילו שבת עכשיו והטלפון הוא מוקצה.

מרכיב של אמת

חסידים נהרו מאוד מכל שמץ של שקר. הגאון החסיד רבי אייזיק מוויטבסק נמנע כל ימיו מלאכול עוגת-דבש [לעקאח']. בזקנתו שאלוהו לפשר הדבר, והוא סיפר שבראשית כהונתו, כאשר היה צעיר לימים, הוזמן פעם אחת למסיבה. על השולחן הונחו כמה מיני מזונות, וביניהם 'לעקאח'. הוא לקח מה'מזונות' האחרים, בירך ואכל. שאלו אחד המסובים, למה לא לקח מן ה'לעקאח', והרי הוא חשוב יותר? האמת הייתה שפשוט שכח זאת, אבל בהיותו רב צעיר לא רצה לומר ששכח, ולכן ענה: אינני אוכל 'לעקאח'... כשהבין שנכשל באי-אמירת אמת, החליט להפוך את אמירתו לאמת, ומאותו יום לא בא 'לעקאח' אל פיו.

שקר בעולמה של החסידות איננו רק הפך האמת. גם דבר שלכאורה הוא אמיתי, אלא שהוא זמני ובר-חלוף, נחשב שקר. הראיה היא מ'נהרות המכזבים' (פרה פרק ח), שהנהרות הללו נקראים 'כזב' מאחר שלפעמים נפסקת בהם זרימת המים (לקוטי תורה מטות פג,ג).

בספר התניא (פרק יג) דן רבנו הזקן בעבודתם של ה'בינונים', שבשעת התפילה הם חשים רגשות של אהבת ה' ויראתו, אבל אחר התפילה היא חולפת ועוברת. הוא מסכם, שלגבי מדרגות הצדיקים "אין בחינת אהבה זו נקראת בשם עבודת אמת לכל", אבל בכל-זאת, במושגיהם של ה'בינונים', יש כאן מרכיב של אמת. לכן הוא קורא לעבודתם 'שפת אמת', הואיל ובכוחם לחזור ולעורר אהבה זו לקב"ה מדי יום ביומו בשעת התפילה.

נדרשת הבחנה

אומר כ"ק אדמו"ר הרי"צ: "עולם הזה נקרא 'עלמא דשקרא'. גשמיות היא שקר, שכן המציאות האמיתית היא החיות הרוחנית, לא המציאות הגשמית, והמציאות הגשמית מכסה על החיות הרוחנית" (לקוטי דיבורים, לה"ק, חלק א, עמ' 243). עוד הוא אומר: "יצר הרע הוא צבוע ושקרן. לפעמים הוא משים עצמו כתמים וכחוד, אולם 'שבע תועבות בלב' (משלי כו,כה). משום כך נחוצה תמיד הבחנה שכלית – לדעת מיהו המדובר כעת: יצר הטוב, או יצר הרע" (ליקוטידיבורים חלק ג עמ' 834).

שקר הוא גם ראייה מוגזמת של החסרונות: "יש אנשים הרואים רק את נגעי עצמם ומכאוביהם. הנהגה כזו היא בבחינת שפלות של שקר וענווה של שטות, והיא מאבדת ומפסידה את מהות האדם" (איגרות-קודש אדמו"ר הרי"צ כרך א עמ' סג). שכן "כשם שאדם צריך לדעת את חסרונותיו, כך עליו לדעת את מעלותיו" (ליקוטידיבורים חלק ד עמ' תקפא).

ר' יעקב חזר לבית אדונו. בשעת הספירה גילה האדון כי חסרים כמה ראשי-צאן. הוא כבר עמד להרוג את ר' יעקב, אלא שאז התערב לפתע אחד מבני השבת וביקש למונע את המעשה. זה חמל על ר' יעקב, יפה-התואר. בין השניים התפתחה תגרה

כבשים התפזרו והתנתקו מן העדר. פחד גדול נפל עליו כשגילה זאת. היה ברור לו כי דינו נחרץ, ועל-כן השביע את חברו, ר' משה, כי יחפש אחריו ויביאו לקבר ישראל. הם סיכמו כי אם בכל-זאת יתרחש נס ור' יעקב לא ימות, ישובו ויפגשו באותו מקום.

קשה, ובסופה מת אדונו של ר' יעקב. הצעיר היהודי הבין כי נקרתה לפניו הזדמנות-פז להימלט. הוא מיהר להחליף את בגדיו עם אדונו המת ונמלט להרים, בידעו שעכשיו אין מי שיחפש אחריו.

חלפו יומיים-שלושה, ור' יעקב לא הופיע בנקודת-המפגש. חברו ר' משה הסיק כי הוא נרצח. הוא חיפש ומצא את גופתו המתפוררת, עטופה בבגדיו, קבורה מתחת לתלולית עפר. טרח ר' משה להוציא את הגופה ולקברה במקום אחר, קבורה יהודית.

בדרכו לשוב לאוהל אדונו הבחין לפתע ר' משה בעגלה, שבה ישב גרף, שהיה מבאי בית אביו, פרנס-הקהילה בוילנה. הוא קרא לגרף בשמו והציג את עצמו. זה מיהר להעלותו על עגלתו ומילט אותו משם. ר' משה היה בטוח כי ניצל בזכות החסד האחרון שעשה עם חברו.

בשובו לוילנה שמחו הכול לקראתו. לצד השמחה על שובו הכתה את כולם הבשורה הקשה על מות חברו. ר' משה מסר לפני בית-הדין עדות מפורטת על מות חברו ועל קבורתו.

בינתיים הצליח ר' יעקב להימלט מידי שוביו. בהיותו לבוש כאחד מבני השבת לא עורר תשומת-לב מיוחדת. כך חלפו עליו חודשים רבים של נדודים. בהגיעו לאזור וילנה נודע לו לתדהמתו כי אשתו עומדת להינשא מחדש. חלחלה אחזה בו. הוא ידע כי עליו להגיע לביתו מהר ככל האפשר.

לווילנה הגיע ערב יום החתונה. הוא היה רזה ותשוש, לבוש בלויי סחבות, והשתלב יפה ב'סעודת העניים' שערך אבי הכלה. איש לא היה יכול לזהותו. חותנו עבר בין העניים והעניק לכל אחד ואחד מטבע. בהגיעו אליו, החזיר ר' יעקב את המטבע.

"אפשר תלמיד-חכם אתה ואין המטבע לפי כבודך?", שאלו חותנו. ר' יעקב הנהן בראשו. "שמא תאמר אחד מחידושיך?", הציע בעל השמחה. ר' יעקב נענה לו והשמיע באוזניו קטע מן הדרשה שנשא הוא-עצמו כמה שנים קודם-לכן, בקבלת-הפנים שהתקיימה לפני חתונתו.

צמרמורת חלפה בגופו של החותן. "אמור לי עוד משהו", האיץ בו. הוא חזר באוזניו דברים שנשא במסיבת ה'תנאים' שלו. הביט החותן עמוק לתוך עיניו וכעבור כמה שניות של הלם נפלו השניים זה בזרועות זה.

הסעודה שנועדה למחר נהפכה כמובן לסעודת-הודיה גדולה ולקבלת-פנים נרגשת לחתן האובד.

כעבור זמן נולד לר' יעקב ולרעייתו בן ונקרא שמו, צבי, הלוא הוא...ה'חכם צבי'. מאורע מופלא זה שאירע להוריו הוא אפוא הסיבה להחמרתו המיוחדת בדיני עגונות.

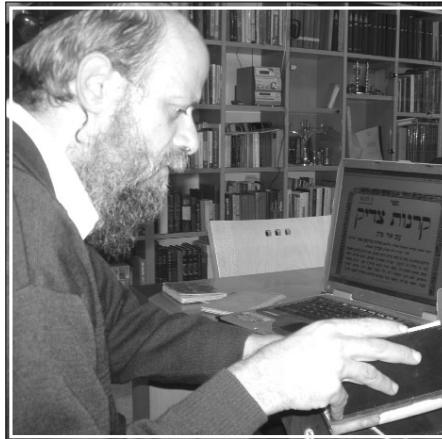
שישה-עשר אלף ספרי יהדות אצלך בבית

בעצמו ספר – מהדורה מתוקנת של מסכת נזיר בתלמוד, עם פירוש שלו, 'ארזי הלבנון'. המהדורה זכתה להצלחה גדולה, ובעקבותיה נכנס סלע לעסקי המו"לות. מאז הוציא-לאור מהדורות מתוקנות של כמה מסכתות בירושלמי ושל ספרי ראשונים ואחרונים.

ספרים נדירים

לפני כשנתיים הקים את 'אוצר החכמה'. חשוב להדגיש שלב הפרוייקט הוא עצם המאגר. יש כאן ספרים שאנשים אינם יודעים על קיומם, וגם כאלה שבשל נדירותם אין כמעט סיכוי שהאדם המצוי יגיע אליהם. תוכנת החיפוש נתוספה בדיעבד, הוא אומר.

האוצר הממוחשב שמור בתוך קופסה בגודל של ספר בינוני. המחיר אינו זול (כאלפיים דולר). אף-על-פי-כן כבר נמכרו כמה מאות יחידות, בארץ ובעולם. למי שידו אינה משגת לרכוש את המאגר סלע מציע שירותי השכרה על בסיס יומי, באמצעות אתר האינטרנט של 'אוצר החכמה': www.otzar.biz.

ר' ארז סלע והמאגר. אוצר החכמה (צילום: יסקור ראשון)

על הצג בצורתו המקורית, כאילו הספר פתוח לפניו.

חיפוש משמעות

סלע (48) נולד בקיבוץ מגידו של השומר הצעיר. עד גיל עשרים וחמש לא היה לו מושג ביהדות, אף-על-פי שהיה 'חובב ספרים וקורא מושבע'. החיפוש אחר משמעות לחיים היה תמיד חלק מאישיותו. יום אחד התגלגל לידי ספר הגות של אחד מגדולי החסידות וזה שבה את ליבו. הוא חש כי סוף-סוף מצא תשובות לשאלותיו.

סלע פנה לשיבה לחוזרים בתשובה בירושלים והחל ללמוד. זה היה לפני כעשרים שנה ומאז לא ניתק מהספרים. לאחר שנים של לימוד ב'כולל', חיבר

וזה בנפשך שהחלטת לעשות מחקר תורני מקיף על קידוש-החודש. באת לספרייה הלאומית וביקשת את כל הספרים שעוסקים בנושא. הספרן ענה לך שיש כמאה ספרים כאלה, ושצריך לאספם מהמדפים.

טוב מאוד, אמרת, וביקשת גם את ספרי הליקוט שיש בהם התייחסות כלשהי לנושא. הספרן בדק במחשב והשיב: 'עכשיו הוספת עוד מאתיים ספרים'. בסדר, אמרת, מתעלם מאותות העצבנות שלו. זהו פחות-ארוי-הרגע שבו הספרן מבהיר לך כי לא אתה חתמת על חוזה ההעסקה שלו.

לדפדף ברנע

לא עוד. פרויקט חדש, 'אוצר החכמה' שמו, מביא את הספרייה הלאומית, או לפחות את מחלקת ספרי-הקודש שלה, אליך הביתה. במסגרת פרויקט מהפכני זה נסרקו יותר משישה-עשר אלף (!) ספרים הנוגעים בכל תחומי החיים היהודיים: ש"ס, הלכה, שו"ת, קבלה, חסידות, מוסר, תולדות עם-ישראל, היסטוריה, פילוסופיה, ועוד ועוד. מעתה עליך לכתוב 'קידוש-החודש' ומיד תקבל את רשימת כל הספרים העוסקים בכך. בלחיצת מקש נוספת תיכנס לכל ספר וספר. פשוט, מהיר ו...בלי טובות מהספרן.

מאחורי הפרוייקט הבלתי-רגיל הזה עומד ר' ארז סלע מירושלים, תלמיד-חכם, אב לשמונה. במשך כשנה וחצי העסיק עשרות אברכים, שעברו על מאגר ענק של ספרים תורניים וסיווגו אותם לפי נושאים. צוות טכני אחר עסק בסריקת הספרים, באמצעות מכשיר מיוחד שפיתח סלע. אדם נוסף, ר' משה דביר, פיתח תוכנת חיפוש מיוחדת. ברגע שהמעין בוחר עמוד מסוים, הוא מופיע

ביטוחי דירות ומשכנתא
בגן אקו הכו אוביוז בארץ
12 תשלומים ללא ריבית (ביטוח דירה)
קבוצת גן-המבטחת המורשת של הציבור הדתי
1800-39-33-39

ספר שמוכרחים לקרוא

נשמה עם עצמה
סיפורם המרתק של בני-ישיבה, היוצאים למסע-רוחני בחיפוש דרך רוחנית בעבודת ה'. במהלך המסע הם מתלבטים בשאלות קשות ומגלים עולמות קסומים.

ספר מסעיר, מחדש ומעורר מחשבה
מאת מנחם ברוד
הפצה: 'יודאיקה', 03-9606120

פִּינֵת הַהֲלָכָה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

לעצור ולעזור

שאלה: האם מצוות 'עזוב תעזוב עמו' מחייבת נהג הנוסע בדרך לעצור ולהגיש עזרה לנהג אחר שרכבו נעצר בגלל תקלה?

תשובה: נצטוונו בתורה (שמות כג,ה): 'כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו, וחדלת מעזוב לו – עזוב תעזוב עמו'. מלשון הרמב"ם: 'ולא יפרוק המשא ויילך לו ויניחנו נבהל, אלא יקים עמו ויחזור ויטעון משאו עליה, שנאמר (דברים כב,ד) 'הקם תקים עמו'', מוכח שטעם המצווה אינו רק משום צער בעלי-חיים, אלא גם כדי שיעזור לחברו בעת צרתו.

לכן גם כשאין כאן צער בעלי-חיים מצווה על כל נהג הרואה בצער של הזולת לעצור את רכבו ולעזור לו – כמובן, אם בידו לסייע. כך גם עולה מדברי 'ערוך השלחן', ש"מי שפגע בעגלה הרתומה לסוס ושקעה ברפש וטיט, חייב לסייע לעגלון לפרוק המשא, ולהוציא את העגלה

והסוס למקום יבש, שזו מצות טעינה. וכן אם נשבר אופן מהעגלה חייב לסייע ולתקן בכל מה שאפשר לו, וללוותו מעט עד שיראה וייווכח שהעגלה הולכת יפה למישרים".

לכל הדעות יש בזה משום 'השבת אבדה' ומשום 'גמילות חסדים בגופו', שהיא מ"דברים שאין להם שיעור", ואם האדם אינו מפסיד (או נמנע מלהרוויח) ממון על-ידי העצירה והסייע – מחובתו לקיים את המצווה.

אלא שיש להיזהר ביותר לפעול בזה בדרך שלא תסכן את הנהג ואת העוזר לו: להזיז את הרכב אל שולי הכביש; להפעיל 'איתות מצוקה' מכל צידי הרכב; להניח במרחק הראוי משולש זוהר שיראה לכל המתקרב אליו ממרחק מאה מטרים; ואם הדבר קורה בלילה – ללבוש בגד בהיר ולענוד סימנים זוהרים.

מקורות: רמב"ם ספר המצוות, עשה רג. הלי' גילה ואכידה ספ"א ורפ"ב. הלי' רוצח ושמירת נפש פ"ג הלי' א,ט"ז. ס' החינוך מצוה תקמא. שו"ע אדמו"ר הזקן הלי' מציאה ס"ג-ד. ערוך השלחן ח"מ ס"י ערב אות ח. שו"ת יחזה דעת ח"ה ס"י סד ושי"ב.

פותחים את ספר שמות עם "שולחן שבת"
שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה
על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד להשיג בחנויות הספרים המובחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 1-700-704120